

Παρουσίαση των Ελληνικών Προτεραιοτήτων και του Σχεδίου για την Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία

Εισαγωγή – Το νέο γεωπολιτικό και βιομηχανικό τοπίο

Κυρίες και κύριοι,
σας ευχαριστώ θερμά για την παρουσία σας στη σημερινή εκδήλωση. Είμαι ο Συνταγματάρχης Νικόλαος Χρυσόπουλος, επικεφαλής του τμήματος EDF της Διεύθυνσης Αμυντικών Επενδύσεων και Τεχνολογικών Ερευνών, και αποτελεί Είμαι ιδιαίτερη τιμή για εμένα να εκπροσωπώ τη Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Επενδύσεων και Εξοπλισμών και το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, σε μια εκδήλωση, που στην ουσία, και όπως θα καταλάβετε στην πορεία, αποτελεί κάλεσμα ευθύνης για το μέλλον, δεδομένου ότι βρισκόμαστε σε μια εποχή βαθιάς μετάβασης – όχι μόνο γεωπολιτικής, αλλά και τεχνολογικής, βιομηχανικής και στρατηγικής.

Επίσης είναι ιδιαίτερη χαρά να βρίσκομαι σε ένα πάνελ, πλαισιωμένος από εξαιρετικούς συνεργάτες. Καταξιωμένους ανθρώπους του χώρου της άμυνας, των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και της χάραξης της εθνικής πολιτικής που πρέπει να ακολουθηθεί. Ιδιαίτερα θα ήθελα να σταθώ στον Ταξίαρχο Πέτρο Αλεξιάδη, έναν επαγγελματία με τον οποίο, είχα την τιμή να υπηρετήσω μαζί του, σε μια καίρια Διεύθυνση του Υπουργείου, τη Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, και να βάλουμε μαζί ένα λιθαράκι στο οικοδόμημα της ελληνικής παρουσίας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει ένα περιβάλλον αστάθειας: ο πόλεμος στην Ουκρανία δεν είναι απλώς μια περιφερειακή σύγκρουση, αλλά ένας καταλύτης αναδιάταξης ισορροπιών. Οι παραδοσιακές αλυσίδες εφοδιασμού έχουν διαταραχθεί, οι εξωτερικές εξαρτήσεις αμφισβητούνται και η ανάγκη για στρατηγική αυτονομία επανέρχεται με ένταση στο προσκήνιο.

Ταυτόχρονα, η τεχνολογία εξελίσσεται με ρυθμούς που αλλάζουν τις ίδιες τις έννοιες της άμυνας και της ασφάλειας: η τεχνητή νοημοσύνη, τα αυτόνομα συστήματα, η κυβερνοασφάλεια, τα υλικά νέας γενιάς και η διαχείριση δεδομένων γίνονται πλέον μέρος του αμυντικού διαλόγου.

Σε αυτό το δυναμικό πλαίσιο, η άμυνα δεν είναι μόνο στρατιωτικό ζήτημα. Είναι και θέμα **τεχνολογικής επάρκειας, βιομηχανικής υποδομής, πολιτικής βούλησης και οικονομικής στρατηγικής**. Και η Ελλάδα καλείται να απαντήσει όχι μόνο ως κράτος–μέλος της ΕΕ και του NATO, αλλά ως χώρα με ουσιαστική βιομηχανική και ερευνητική φιλοδοξία.

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, με απόλυτη επίγνωση των παραπάνω, έχει επιλέξει να κινηθεί με **σχέδιο, ρεαλισμό και φιλοδοξία**. Οι πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί τα τελευταία χρόνια δείχνουν ξεκάθαρα την πρόθεση να μη μείνουμε θεατές των εξελίξεων,

αλλά να διαμορφώσουμε ενεργά το μέλλον της ελληνικής αμυντικής και τεχνολογικής μας βάσης.

Η Ατζέντα 2030 – Μια συνεκτική εθνική προσέγγιση

Και αυτή η διαμόρφωση του μέλλοντος, θα γίνει με τη βοήθεια μιας συνεκτικής εθνικής προσέγγισης, που δεν είναι άλλη από την Ατζέντα 2030, η οποία αποτελεί τη θεμελιώδη στρατηγική της χώρας για τη μετάβαση σε μια νέα εποχή στην αμυντική βιομηχανία. Δεν είναι ένα απλό κείμενο πολιτικής ή ένα πλάνο ευχολογίων. Είναι ένας **συνεκτικός, πολυεπίπεδος οδικός χάρτης**, που απαντά στις προκλήσεις της εποχής και μετατρέπει τις εθνικές φιλοδοξίες σε μετρήσιμους στόχους.

Η Ατζέντα 2030 εστιάζει σε **τέσσερις βασικούς πυλώνες**:

1. **Εθνική τεχνολογική και παραγωγική αυτάρκεια**, με στόχο την κάλυψη κρίσιμων αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων από την εγχώρια αγορά.
2. **Καινοτομία μέσω συνεργασιών**, με διασύνδεση βιομηχανίας, πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και startups.
3. **Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συμμετοχής της Ελλάδας σε ευρωπαϊκά προγράμματα** (EDF, EDIRPA, PESCO και EDIP στο άμεσο μέλλον).
4. **Θεσμική ωρίμανση**: δημιουργία εργαλείων, πλαισίων και μηχανισμών που θα επιτρέψουν τη σταθερή και αποτελεσματική ανάπτυξη αμυντικών τεχνολογιών.

Η φιλοσοφία της Ατζέντας είναι σαφής: **όπου υπάρχει ανάγκη, να υπάρχει και λύση. Και όπου υπάρχει λύση, να μπορεί να αξιοποιηθεί από την ελληνική βιομηχανία.**

Αυτό απαιτεί συνέργειες, μεθοδικότητα, και κυρίως κοινό στρατηγικό ορίζοντα μεταξύ κράτους, Ενόπλων Δυνάμεων, βιομηχανίας και ερευνητικού οικοσυστήματος.

Σε αυτό το πλαίσιο, υλοποιείται ήδη **χαρτογράφηση αναγκών των Επιτελείων**, αντιστοίχισή τους με εθνικές τεχνολογικές δυνατότητες και προετοιμασία δράσεων συγχρηματοδότησης, με αιχμή τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ατζέντα 2030 δεν επιδιώκει να ελέγξει το σύστημα. Αντίθετα, επιδιώκει να το **ενορχηστρώσει** – να του δώσει κατεύθυνση, ρυθμό και συνέπεια.

Το ζητούμενο δεν είναι να κατασκευάζουμε τα πάντα. Το ζητούμενο είναι να μπορούμε να καλύπτουμε, με **στρατηγική αυτοδυναμία**, τις κρίσιμες ανάγκες μας, εντός μιας Ευρώπης που οδεύει ταχύτατα προς μια νέα μορφή συλλογικής άμυνας.

Το ΕΛΚΑΚ – Καταλύτης διασύνδεσης και επιτάχυνσης

Καταλυτικό ρόλο στη διασύνδεση και επιτάχυνση των διαδικασιών, αποτελεί το ΕΛΚΑΚ. Η ίδρυση του αποτέλεσε μια καίριας σημασίας πρωτοβουλία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, με σκοπό να καλυφθεί το διαχρονικό κενό μεταξύ της επιχειρησιακής απαίτησης των Ενόπλων Δυνάμεων και των τεχνολογικών δυνατοτήτων του εγχώριου οικοσυστήματος.

Το ΕΛΚΑΚ δημιουργήθηκε για να λειτουργήσει ως **τεχνολογικός επιταχυντής**, ως πλατφόρμα ωρίμανσης ιδεών, και κυρίως, ως **κόμβος διασύνδεσης** μεταξύ κράτους, βιομηχανίας, ερευνητικής κοινότητας και στρατιωτικών φορέων. Δεν υποκαθιστά ούτε τη βιομηχανία ούτε τα Επιτελεία. Τους φέρνει όμως **στο ίδιο τραπέζι, από την αρχή της διαδικασίας**.

Σύμφωνα με τον **ιδρυτικό νόμο του ΕΛΚΑΚ**, ο ρόλος της **Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ)** είναι καθοριστικός. Η ΓΔΑΕΕ αποτελεί τον **κύριο μηχανισμό συντονισμού και εποπτείας**, εξασφαλίζοντας ότι οι δράσεις του ΕΛΚΑΚ εντάσσονται στον ευρύτερο σχεδιασμό της εθνικής αμυντικής πολιτικής και συμβάλλουν στην τεχνολογική και βιομηχανική της ενίσχυση.

Αυτή η σχέση **δεν είναι τυπική – είναι ουσιαστική και στρατηγική**. Μέσω της συνεργασίας αυτής, διασφαλίζεται ότι οι τεχνολογικές πρωτοβουλίες που προωθούνται:

- ανταποκρίνονται σε πραγματικές επιχειρησιακές ανάγκες,
- έχουν προοπτική αξιοποίησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, και
- μπορούν να υποστηριχθούν χρηματοδοτικά και διοικητικά με ρεαλισμό.

Το ΕΛΚΑΚ λειτουργεί ήδη ως **πλατφόρμα ωρίμανσης καινοτόμων προτάσεων**, υποστηρίζοντας τον σχεδιασμό προγραμμάτων με δυνατότητα ένταξης σε διάφορες ευρωπαϊκές δράσεις. Παράλληλα, προωθεί τη διαμόρφωση **θεματικών cluster** σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα command & control systems, τα προηγμένα υλικά και τα ενεργειακά συστήματα.

Με τον τρόπο αυτό, δεν αποτελεί απλώς έναν θεσμό – αλλά **μια νέα λειτουργική φιλοσοφία**, που στηρίζεται στη διαφάνεια, στη συνεργασία και στην αξιοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου.

Η εμπειρία από το EDF – Η Ελλάδα στην 5η θέση στην Ευρώπη

Ας δούμε όμως πρώτα, το που βρισκόμαστε τώρα, γιατί ήδη βρισκόμαστε σε υψηλό επίπεδο, και θα το αναλύσω αμέσως με την μέχρι τώρα εμπειρία από το EDF. Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF)** είναι, χωρίς υπερβολή, το μεγαλύτερο στρατηγικό εργαλείο που διαθέτει σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη στήριξη της διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της άμυνας. Δεν πρόκειται απλώς για μια χρηματοδοτική γραμμή: το EDF είναι ένας **μηχανισμός αναδιαμόρφωσης του ευρωπαϊκού βιομηχανικού και τεχνολογικού χάρτη**.

Σε αυτό το περιβάλλον, η **παρουσία της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα αξιόλογη**. Με βάση τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η χώρα μας κατατάσσεται στην **5η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε αριθμό συμμετοχών σε χρηματοδοτούμενα έργα EDF**, πίσω από μεγάλες χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Ισπανία. Μάλιστα, **ξεπερνά** χώρες με παρόμοιο ή και μεγαλύτερο πληθυσμό, όπως η Πορτογαλία, η Φινλανδία ή η Νορβηγία.

Αυτό δεν είναι τυχαίο. Είναι αποτέλεσμα στρατηγικού σχεδιασμού, στοχευμένης πληροφόρησης, τεχνικής προετοιμασίας και κυρίως, **εξωστρεφούς παρουσίας του οικοσυστήματός μας στις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.**

Η Ελλάδα συμμετέχει σε δεκάδες έργα, με σημαντικά ποιοτικά χαρακτηριστικά. Ενδεικτικά αναφέρονται τα έργα:

- **LOTUS:** ανάπτυξη μη επανδρωμένων αεροσκαφών μεγάλης αυτονομίας για αποστολές ISR,
- **PROTEAS:** διαλειτουργικό σύστημα C4ISR για ειδικές δυνάμεις,
- **FEDERATES:** ενοποίηση αλυσίδων διοίκησης με χρήση τεχνολογιών edge computing και AI,
- **JCUAS:** κοινή ανάπτυξη συστημάτων μη επανδρωμένων εναέριων πλατφορμών,
- **AINCEPTION:** τεχνητή νοημοσύνη για έγκαιρη αναγνώριση απειλών σε πολλαπλά πεδία,
- **VICTORIOUS:** Χρήση μη επανδρωμένων συστημάτων για τις ανάγκες παρατήρησης πυροβολικού.

Τα έργα αυτά καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τεχνολογιών: από command and control και αισθητήρες, έως AI, unmanned systems και κυβερνοάμυνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε πολλά από αυτά, **ελληνικοί φορείς δεν συμμετέχουν απλώς ως εταίροι, αλλά έχουν ρόλο συντονιστή ή τεχνολογικού υπευθύνου (technical leader)** – κάτι που δείχνει την ωρίμανση και την αξιοπιστία της ελληνικής τεχνολογικής κοινότητας.

Πέραν των συγκεκριμένων έργων, σημαντικό είναι και το μήνυμα που δίνει αυτή η επίδοση: **η Ελλάδα μπορεί να είναι παρούσα στην πρώτη γραμμή των ευρωπαϊκών τεχνολογικών εξελίξεων**, εφόσον στηριχθεί στη συνέργεια, στη δικτύωση και στη σοβαρή προετοιμασία.

Και αυτό το μήνυμα αφορά τόσο τις μεγάλες εταιρείες όσο και τις μικρότερες – γιατί το EDF δεν είναι μόνο για τους «μεγάλους παίκτες». Είναι για εκείνους που είναι **έτοιμοι, αξιόπιστοι και στρατηγικά τοποθετημένοι.**

Οι τεχνολογικές τάσεις του EDA – Category B έργα και CapTechs

Δεύτερο σημαντικό εργαλείο είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, που παρέχει ένα από τα πιο κρίσιμα εργαλεία τεχνολογικού σχεδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Τα **Capability Technology Groups (CapTechs)**. Πρόκειται για θεματικές ομάδες εργασίας που συγκεντρώνουν ειδικούς από τα κράτη-μέλη, από τη βιομηχανία και από την ερευνητική κοινότητα.

Στα CapTechs αναλύονται τεχνολογικά ελλείμματα, εντοπίζονται στρατηγικές προτεραιότητες, και καθορίζονται οι **τεχνολογικές κατευθύνσεις** που θα στηρίξουν την επιχειρησιακή ετοιμότητα της Ευρώπης στα επόμενα χρόνια. Με άλλα λόγια, όποιος βρίσκεται μέσα στα CapTechs, **βλέπει νωρίτερα και καθαρότερα το μέλλον** της ευρωπαϊκής άμυνας, θα μπορούσα να πω πως το προδιαγράφει.

Οι θεματικές περιοχές που καλύπτουν τα CapTechs περιλαμβάνουν:

- Συστήματα διοίκησης και ελέγχου (C4ISR),
- Τεχνητή νοημοσύνη και αυτόνομες πλατφόρμες,
- Υποθαλάσσιες τεχνολογίες και sonar,
- Διαστημικές και αεροναυτικές τεχνολογίες,
- Προηγμένα υλικά και νανοτεχνολογία,
- Ενεργειακά συστήματα και διαχείριση ισχύος,
- Προώθηση, κινητικότητα και logistics,
- Κυβερνοασφάλεια και ηλεκτρονικός πόλεμος.

Στο πλαίσιο αυτών των ομάδων, αναπτύσσονται πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ κρατών-μελών, με πιο ευέλικτη μορφή από τις PESCO. Εδώ ακριβώς εμφανίζεται ο ρόλος των **Category B έργων**.

Τα **Category B projects** είναι έργα τεχνολογικής συνεργασίας, μικρότερης κλίμακας, μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, τα οποία επιτρέπουν την **πειραματική ανάπτυξη τεχνολογιών σε μεσαίο TRL (3–6)**. Χαρακτηρίζονται από μειωμένη γραφειοκρατία, ταχύτερη ενεργοποίηση και μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα, γεγονός που τα καθιστά **ιδανικά για ωρίμανση τεχνολογίας** σε πρώιμο στάδιο. Τα έργα αυτά χρηματοδοτούνται μόνο από τα συμμετέχοντα κ-μ, χωρίς συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το πιο κρίσιμο όμως σε αυτά είναι το ότι έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελούν **προθάλαμο συμμετοχής στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF)**.

Λειτουργούν ως **τεχνικές προσομοιώσεις**, ως χώροι δοκιμής συνεργειών και τεκμηρίωσης λύσεων, που στη συνέχεια μπορούν να επεκταθούν σε call του EDF με αυξημένες πιθανότητες επιτυχίας, καθώς έχουν ήδη αποδείξει:

- λειτουργική συνεργασία,
- τεχνολογική συνέπεια,
- και στρατηγική στόχευση.

Η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να ενισχύσει τη συμμετοχή της στα CapTechs και στα Category B έργα. Όχι μόνο για να συνδιαμορφώσει την ευρωπαϊκή τεχνολογική στρατηγική, αλλά και για να **προετοιμάσει ελληνικά σχήματα για ρόλους leadership σε μελλοντικά EDF**.

Σε έναν κόσμο που η καινοτομία δεν ξεκινά από το προϊόν αλλά από τη στρατηγική τοποθέτηση, τα CapTechs και τα Cat B προγράμματα είναι ο χώρος **όπου χτίζονται οι ευκαιρίες του αύριο**.

Οι τεχνολογίες dual use ως εθνικός μοχλός ανάπτυξης

Επόμενο σημαντικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι οι dual use τεχνολογίες. Ο 21ος αιώνας χαρακτηρίζεται από τη **σύγκλιση στρατιωτικών και πολιτικών τεχνολογιών**. Σε έναν κόσμο όπου η ασφάλεια εξαρτάται όλο και περισσότερο από την

πληροφορία, την ταχύτητα, τη συνδεσιμότητα και την ενεργειακή αυτάρκεια, οι τεχνολογίες δεν είναι πλέον μονοδιάστατες. Είναι **πολλαπλών εφαρμογών**.

Αυτό που μέχρι χθες θεωρούταν «πολιτικό προϊόν» —ένα drone παρακολούθησης καλλιεργειών ή μια πλατφόρμα ελέγχου ενέργειας— σήμερα μπορεί να αξιοποιηθεί σε στρατιωτικές αποστολές ή σε επιχειρήσεις υποστήριξης κρίσιμων υποδομών. Ένα λογισμικό ERP που σχεδιάστηκε για logistics τροφίμων, μπορεί να υποστηρίξει και στρατιωτικά αποθέματα.

Οι **τεχνολογίες διττής χρήσης (dual use)** δεν είναι μια ειδική κατηγορία: είναι η **φυσική εξέλιξη της τεχνολογικής πραγματικότητας**. Και η ελληνική βιομηχανία, η οποία συχνά αναπτύσσει λύσεις για την πολιτική αγορά —ειδικά στους τομείς των λογισμικών, των αισθητήρων, της ενέργειας, των UAV, της κυβερνοασφάλειας, των μεταφορών και των υλικών— έχει κάθε λόγο να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Στην πράξη, υπάρχουν τουλάχιστον τρεις δρόμοι αξιοποίησης:

1. **Προσαρμογή υφιστάμενων λύσεων σε αμυντικό περιβάλλον:** μεταφορά τεχνολογίας με ήπιες προσαρμογές, ώστε να καλυφθούν ανάγκες των ΕΔ.
2. **Συν-ανάπτυξη προϊόντων με στρατιωτική και πολιτική χρήση** ήδη από τη φάση του σχεδιασμού (π.χ. έξυπνοι αισθητήρες για παρακολούθηση συνόρων ή πυρκαγιών).
3. **Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά έργα** με dual use προσανατολισμό: Το EDF, αλλά πολύ περισσότερο το Horizon Europe (cluster 3) ή το Digital Europe, που προωθούν συνεργασίες στον τομέα της ασφάλειας και της τεχνολογίας.

Η ΕΕ επιδιώκει ακριβώς αυτή τη συνέργεια. Δεν είναι τυχαίο ότι το ίδιο σύστημα αξιολόγησης TRL εφαρμόζεται σε προγράμματα άμυνας και πολιτικής προστασίας, ούτε ότι σε πολλά έργα EDF συμμετέχουν εταιρείες που έχουν ρίζες στον πολιτικό τομέα.

Για την Ελλάδα, οι τεχνολογίες dual use αποτελούν **μοχλό οικονομικής και βιομηχανικής ανόδου**, γιατί:

- μειώνουν το ρίσκο για τις επιχειρήσεις,
- επιτρέπουν την πρόσβαση σε πολλαπλές αγορές,
- και κυρίως, δίνουν δυνατότητα **διείσδυσης στο αμυντικό οικοσύστημα χωρίς τη «σφραγίδα» αμυντικού προμηθευτή**, κάτι που για πολλές εταιρείες είναι στρατηγικά κρίσιμο.

Η σημερινή συνάντηση είναι η απόδειξη ότι **υπάρχουν ελληνικές εταιρείες που ήδη βρίσκονται σε αυτό το μεταίχμιο** – από την πληροφορική και τη χημική βιομηχανία, μέχρι την ενέργεια και την μεταλλουργία. Η πρόκληση δεν είναι να γίνουν «στρατιωτικές». Είναι να **μπορέσουν να συνδεθούν στρατηγικά με τις επιχειρησιακές ανάγκες** και να ενσωματωθούν στα σχήματα που ήδη διαμορφώνονται στην Ευρώπη.

Πρακτικά βήματα για συμμετοχή στο EDF

Ας περάσουμε στο κομμάτι του EDF, το κατεξοχήν κομμάτι που με αφορά, ως επικεφαλής του αντίστοιχου τμήματος. Η συμμετοχή μιας ελληνικής επιχείρησης ή ερευνητικού φορέα σε έργο του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας (EDF)** είναι μια **εφικτή, αλλά όχι αυτοματοποιημένη διαδικασία**. Απαιτεί συνδυασμό τεχνικής ωριμότητας, θεσμικής συμμόρφωσης και έγκαιρης προετοιμασίας.

Η επιτυχής ένταξη σε κοινοπραξία EDF ξεκινά **πολύ πριν την έκδοση ενός call**. Θα μπορούσα να πω τουλάχιστον ένα χρόνο νωρίτερα, όταν δημοσιεύεται το Multi Annual Perspective των ερχόμενων ετών, και στην ουσία προδιαγράφουμε τι θα υπάρξει στο μέλλον. Η ένταξη προϋποθέτει:

- Στρατηγική τοποθέτηση σε κατάλληλα ευρωπαϊκά fora
- Κατανόηση των προτεραιοτήτων του Work Programme (όπως το WP2025, που αυτή τη στιγμή είναι ενεργό),
- Δικτύωση με φορείς άλλων κρατών-μελών,
- Και κυρίως: **τεκμηριωμένη πρόταση με σαφές επιχειρησιακό αποτύπωμα**.

Η ΓΔΑΕΕ, και ειδικότερα το **Τμήμα EDF της ΔΑΕΤΕ**, παρέχει **δομημένη υποστήριξη** προς κάθε ελληνική οντότητα που επιθυμεί να συμμετάσχει. Κάθε χρόνο εκδίδουμε έγγραφο που στην ουσία αποτελεί **εγχειρίδιο οδηγιών συμμετοχής** και καθορίζει βήμα-βήμα τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την εξασφάλιση:

- Υποστήριξης από το ΥΠΕΘΑ (Letter of Intent ή Letter of Support),
- Συγχρηματοδότησης από εθνικούς πόρους,
- Συντονισμένης επαφής με τα αντίστοιχα υπουργεία Άμυνας των κρατών-μελών,
- Και, φυσικά, της απαραίτητης τεχνικής τεκμηρίωσης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η διαδικασία διαφέρει ανάλογα με:

- Τη **φύση της πρότασης** (Development Action ή Research Action),
- Τον **ρόλο του ελληνικού φορέα** στην κοινοπραξία (συντονιστής ή εταίρος).

✦ Ειδικά για φέτος, για τις **DA προτάσεις**, η καταληκτική ημερομηνία εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τη ΓΔΑΕΕ είναι:

- **11 Ιουλίου 2025** για συντονιστές,
- **31 Αυγούστου 2025** για εταίρους.

✦ Για τις **RA προτάσεις**, αντίστοιχα:

- **1 Αυγούστου 2025** και
- **14 Σεπτεμβρίου 2025**.

Η πρόταση θα πρέπει να συνοδεύεται από συμπληρωμένο **τυποποιημένο υπόδειγμα** όπου περιγράφονται:

- το αντικείμενο,
- οι συμμετέχουσες οντότητες,
- η δομή εργασίας,
- το εκτιμώμενο κόστος και η τεχνική ωριμότητα,
- και η στρατηγική προστιθέμενη αξία του έργου.

Όλα τα αιτήματα υποβάλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση στη ΓΔΑΕΕ, όπου η ομάδα μου και εγώ προσωπικά, είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε υποστήριξη.

Αυτό το θεσμικό πλαίσιο δίνει **σαφήνεια, ταχύτητα και προβλεψιμότητα** στη διαδικασία. Και το σημαντικότερο: προσφέρει στις ελληνικές οντότητες **θεσμική πλάτη** και αξιοπιστία απέναντι στους ευρωπαϊκούς εταίρους τους.

Η ΓΔΑΕΕ και το Τμήμα EDF **είναι διαθέσιμα** σε κάθε σοβαρό και ώριμο ελληνικό φορέα που θέλει να συμμετάσχει με αξιώσεις. Το ερώτημα δεν είναι αν «μπορούμε να μπούμε». Το ερώτημα είναι αν **προετοιμαστήκαμε σοβαρά, εγκαίρως και με σχέδιο**.

Η σημασία της δικτύωσης και της στρατηγικής παρουσίας

Και ένα σημαντικό κομμάτι για πετυχημένη παρουσία είναι η δικτύωση. Η συμμετοχή σε ένα έργο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας ή του EDA **δεν ξεκινά όταν δημοσιευθεί το call**. Ξεκινά μήνες – αν όχι χρόνια – νωρίτερα, με **τη στρατηγική τοποθέτηση ενός φορέα μέσα στο ευρωπαϊκό οικοσύστημα**. Η τεχνολογική επάρκεια είναι προϋπόθεση – αλλά δεν αρκεί από μόνη της. Χρειάζεται **δικτύωση, προφίλ, και σταθερή παρουσία**.

Οι επιτυχημένες κοινοπραξίες δεν συγκροτούνται αποσπασματικά. Βασίζονται σε **σχέσεις εμπιστοσύνης**, προηγούμενες συνεργασίες, συνεχή συμμετοχή σε θεματικές ομάδες, forums, και τεχνικά panels. Ένας φορέας που εμφανίζεται στην ευρωπαϊκή σκηνή μία φορά το χρόνο, δεν μπορεί να αναμένει προσκλήσεις για στρατηγικές κοινοπραξίες.

Η **στρατηγική δικτύωση** περιλαμβάνει:

- Συστηματική παρουσία σε **brokerage events** και infodays της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του EDA. Αρχές Απριλίου έγιναν τα EDF Info Days. Η ελληνική παρουσία ήταν σημαντική. Τα αποτελέσματά της θα είναι ορατά στις συνέργειες που θα πραγματοποιηθούν.
- Συμμετοχή σε **CapTechs** και άλλες τεχνικές επιτροπές,
- Δημιουργία και προώθηση ενός **καθαρού τεχνολογικού προφίλ** με capability statements,
- Χρήση των διαθέσιμων εργαλείων matchmaking (όπως η EDAP platform ή τα consortia building tools του DG DEFIS),

- Ενεργή προβολή του έργου μέσα από δημοσιεύσεις, προτάσεις και ειλικρινή διάλογο.

Η εμπειρία δείχνει ότι οι χώρες που πετυχαίνουν επαναλαμβανόμενες συμμετοχές στο EDF, δεν είναι απαραίτητα εκείνες με το μεγαλύτερο ΑΕΠ ή την ισχυρότερη αμυντική βιομηχανία. Είναι εκείνες που έχουν **ανοικτή, συνδεδεμένη, προδραστική προσέγγιση**.

Για τις ελληνικές εταιρείες, η δικτύωση δεν είναι πολυτέλεια. Είναι **στρατηγική αναγκαιότητα**. Η δημιουργία εταιρικών συνεργειών με φορείς από κράτη-μέλη όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία, η Σουηδία ή η Ολλανδία, είναι **το πραγματικό εισιτήριο** για την είσοδο σε σχήματα EDF με ρεαλιστικές πιθανότητες χρηματοδότησης.

Αυτό το μοντέλο απαιτεί **επιμονή, διαφάνεια και επένδυση**. Δεν μπορείς να είσαι «ετοιμοπόλεμος» την ημέρα που βγαίνει το call, αν δεν ήσουν παρών όταν σχεδιαζόταν η πρόταση. Οι ευρωπαϊκές κοινοπραξίες λειτουργούν βάσει **προηγούμενης εμπιστοσύνης και τεχνολογικής συνέπειας**.

Το σημαντικότερο: η στρατηγική παρουσία **χτίζεται από τώρα, όχι από τον επόμενο γύρο χρηματοδότησης**. Όποια ελληνική εταιρεία ή φορέας ξεκινήσει σήμερα μια σοβαρή στρατηγική positioning, θα έχει μετρήσιμα αποτελέσματα **στην επόμενη διετία**.

Επίλογος – Από τη θεωρία στην πράξη

Η Ελλάδα, το 2025, **δεν ξεκινά από το μηδέν**. Διαθέτει πλέον:

- **Στρατηγική**: με την Ατζέντα 2030, τον θεσμό του ΕΛΚΑΚ, και την ενεργή συμμετοχή στο EDF.
- **Θεσμικές δομές**: με τη ΓΔΑΕΕ, τις ένοπλες δυνάμεις, την ερευνητική και βιομηχανική κοινότητα παρούσες.
- **Αποτελέσματα**: με 5η θέση στην Ευρώπη σε συμμετοχές EDF, και πολλαπλά έργα σε εξέλιξη με ελληνική συμβολή. Είμαστε σε αναμονή των αποτελεσμάτων του EDF 24. Την επρχόμενη εβδομάδα η EDF PC, θα οριστικοποιήσει τα φετινά αποτελέσματα. Μένει να δούμε αν και φέτος τα πήγαμε τόσο καλά, όσο και περσι.

Αυτό που απαιτείται τώρα είναι **ένα ποιοτικό άλμα**: να διευρύνουμε τη βάση συμμετοχής, να αξιοποιήσουμε την τεχνολογική παραγωγή της χώρας, να μεταφράσουμε τη δυναμική σε **ορατό βιομηχανικό και επιχειρησιακό αποτύπωμα**. Να αποδείξουμε ότι μπορούμε να παράγουμε **τεχνολογία, προϊόν και επιρροή**, με ελληνική σφραγίδα και ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.

Η πρόσκληση αυτή δεν απευθύνεται μόνο στους «παραδοσιακούς» παίκτες του χώρου. Απευθύνεται σε **κάθε εταιρεία, ερευνητικό κέντρο ή σύμπραξη** που έχει τις προϋποθέσεις να ανταποκριθεί — ακόμα κι αν σήμερα βρίσκεται έξω από τον κύκλο της άμυνας. Το αμυντικό οικοσύστημα **αλλάζει. Και αλλάζει με αυτούς που συμμετέχουν, όχι με αυτούς που παρατηρούν**.

Και ο ρόλος σας είναι κρίσιμος: Είστε **ο κρίκος μεταξύ τεχνολογίας και εφαρμογής, ο φορέας της καινοτομίας που μπορεί να γίνει ικανότητα, ο συνεργάτης που μπορεί να μετατρέψει μια ιδέα σε επιλέξιμο έργο, και ένα έργο σε στρατηγικό πλεονέκτημα.**

Η σημερινή μας συνάντηση δεν είναι απλώς ενημερωτική. Είναι **πρόσκληση συμμετοχής**. Και ακόμα περισσότερο, είναι **κάλεσμα ευθύνης**: να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων, να επενδύσουμε σοβαρά και συλλογικά στο μέλλον, και να αξιοποιήσουμε το παράθυρο ευκαιρίας που βρίσκεται μπροστά μας.

Η Ελλάδα μπορεί να παίξει ρόλο στην ευρωπαϊκή τεχνολογική και βιομηχανική ασφάλεια. Και η σημερινή σας παρουσία εδώ, είναι η απόδειξη ότι υπάρχουν οι άνθρωποι, οι ιδέες και οι φορείς για να γίνει αυτό πραγματικότητα.

Σας ευχαριστώ θερμά.